

2021.gada I pusgada darbības rezultātīvie rādītāji par valsts kompensāciju izmaksāšanu

Juridiskās palīdzības administrācija (turpmāk – JPA) atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” un likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajam izmaksā valsts kompensāciju cietušajiem.

Tiesības saņemt valsts kompensāciju ir personai, kura Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīta par cietušo, par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu. Valsts kompensācija tiek izmaksāta, ja **tīša noziedzīga nodarījuma** rezultātā iestājusies personas nāve, cietušajam nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi, aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris, cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

Lai personai rastos tiesības saņemt valsts kompensāciju, jāpastāv šādu priekšnoteikumu kopumam:

- 1) fiziskā persona Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā atzīta par cietušo;
- 2) kaitējums nodarīts tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- 3) konstatētas likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” minētās sekas.

Valsts kompensācijas pieprasījumu JPA iesniedz trīs gadu laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt.

JPA veica šādas sabiedrības informētības veicināšanas aktivitātes:

1) bezmaksas informatīvais atbalsta tālrunis 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”.

Minētā tālruņa, kas ieviests no 2016.gada 1.janvāra un darbojas katru dienu no plkst. 12.00 līdz 22.00, darbību nodrošina biedrība “Skalbes”. Biedrība “Skalbes”, izpildot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina: emocionālā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem; informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām, iespējamiem pakalpojumiem un pastāvošajiem cietušo atbalsta dienestiem, kā arī veic informācijas par cietušo tiesībām izvietojumu sociālajos tīklos un tīmekļvietnēs, tostarp www.cietusajiem.lv, kā arī masu medijos (TV, radio, preses izdevumi), reklāmu stendos;

2) JPA bezmaksas informatīvais tālrunis 80001801,

uz kuru zvanot ir iespējams saņemt informāciju par valsts kompensācijas pieprasīšanas kārtību un saņemšanas nosacījumiem.

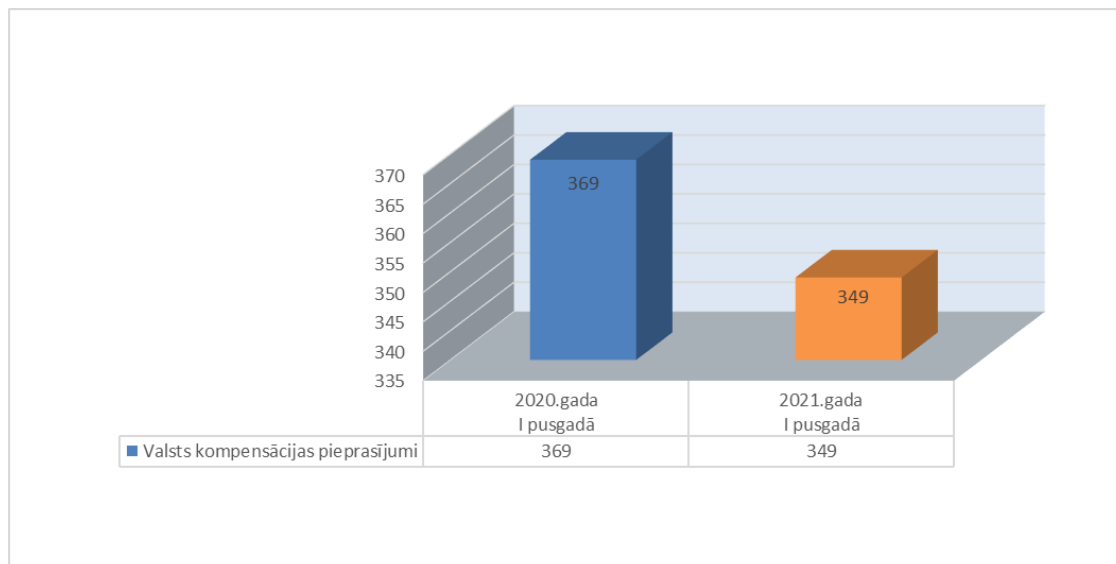
1. Reģistrēti noziedzīgie nodarījumi un cietušo personu skaits valstī

	2020.gada I pusgadā*	2021.gada I pusgadā*	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	18920	16923	-1997	-11
Cietušo personu kopskaits (pēc visiem KL pantiem)	4992	3810	-1182	-24
Cietušo personu skaits, sakarā ar iestājušos personas nāvi (KL 116.-122., 125.panta trešā daļa)	39	44	5	13
Cietušo personu skaits, sakarā ar aizskartu tikumību vai dzimumneaizskaramību (KL 159.-162. ¹ , 164.pants)	97	118	21	22
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem smagiem miesas bojājumiem (KL 125.panta pirmā un otrā daļa)	40	38	-2	-5
Cietušo personu skaits, sakarā ar nodarītiem vidēja smaguma miesas bojājumiem (KL 126.pants)	185	119	-66	-36
Cietušo personu skaits, ja noziedzīgs nodarījums kvalificējams pēc KPL 176.pants „Laupīšana”	143	85	-58	-41

* dati par reģistrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un cietušo personu skaitu no Informācijas centra „Sodu reģistra datu noliktavas sistēma” (22.07.2021.).

2. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi

2020.gada I pusgadā	2021.gada I pusgadā	samazinājums (skaits)	samazinājums (%)
369	349	-20	-5

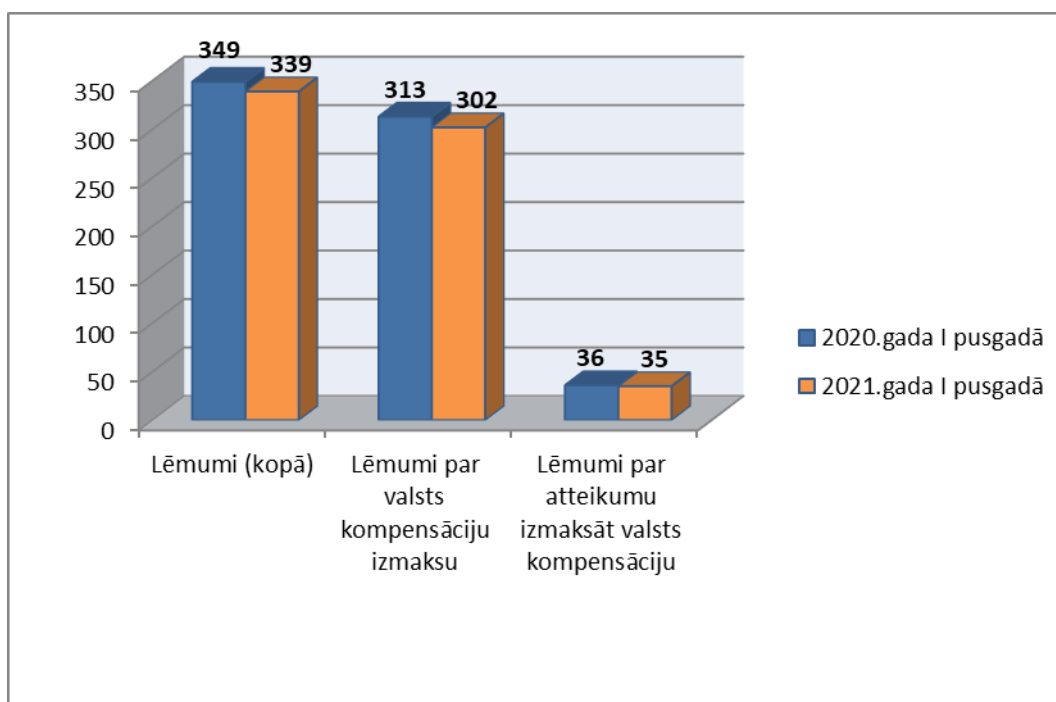

JPA 2021.gada I pusgadā saņemti 349 valsts kompensācijas pieprasījumi – par 5% mazāk kā 2020.gada I pusgadā.

Ievērojot valsts kompensācijas pieprasīšanas termiņu (trīs gadi), paredzams, ka personas, kuras atzītas par cietušajiem 2021.gadā, JPA ar valsts kompensācijas pieprasījumu turpinās vērsties arī 2022., 2023. un 2024.gadā.

3. Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju

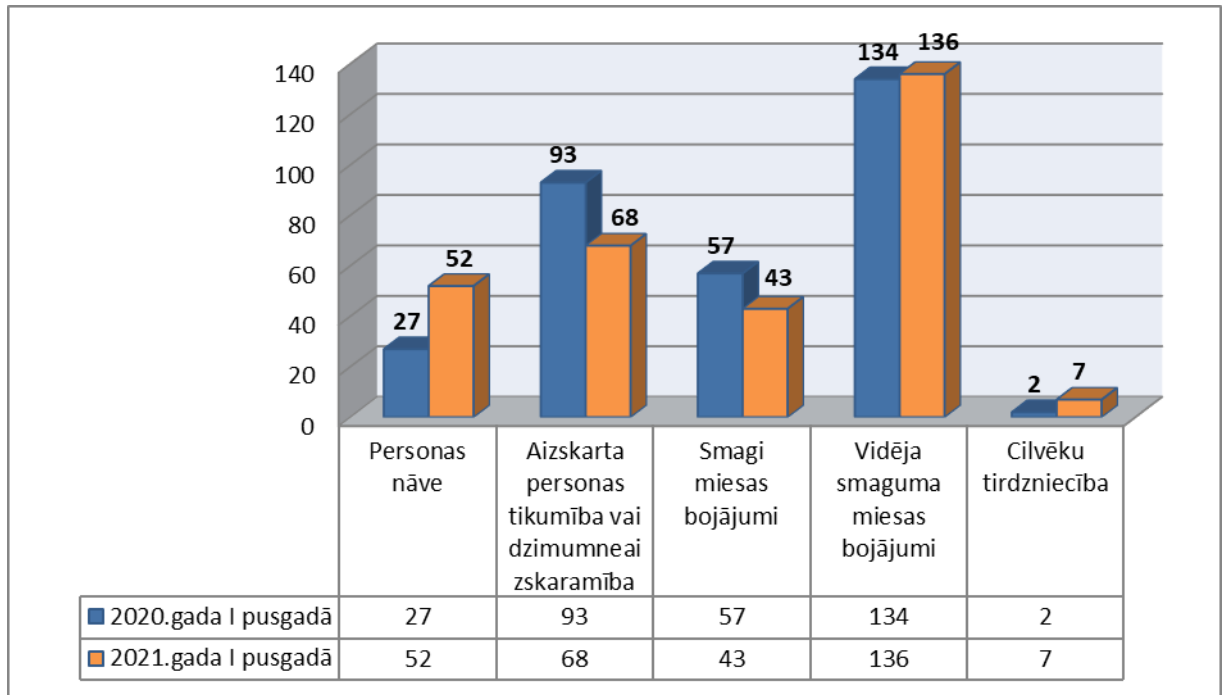
	2020.gada I pusgadā	2021.gada I pusgadā	samazinājums (skaits)	samazinājums (%)
Lēmumi (kopā)	349	339	-10	-3
Lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu	313	302	-11	-4
Lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	36	35	-1	-3

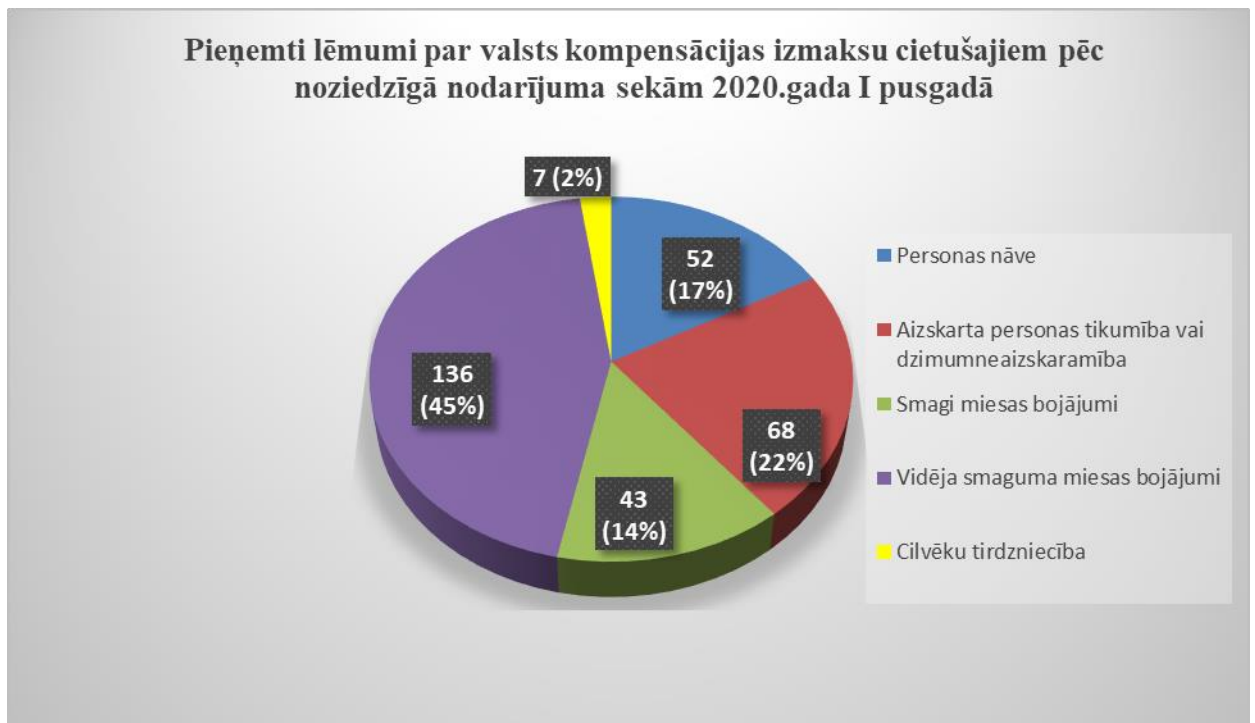
2021.gada I pusgadā pieņemti 302 lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un 35 lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju. Kopējais pieņemto lēmumu skaits 2021.gada I pusgadā salīdzinājumā ar 2020.gada I pusgadu ir samazinājies par 3%, kas izskaidrojams ar valstī noteiktajiem ierobežojumiem, kuru laikā cietušie iespējams atlikuši valsts kompensācijas pieprasījumu iesniegšanu uz vēlāku laiku, kā arī valstī samazinājies noziedzīgu nodarījumu skaits.

4. Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu

	2020.gada I pusgadā	2021.gada I pusgadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu (kopā)	313	302	-11	-4
Personas nāve	27	52	25	93
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	93	68	-25	-27
Smagi miesas bojājumi	57	43	-14	-25
Vidēja smaguma miesas bojājumi	134	136	2	1
Cilvēku tirdzniecība	2	7	5	250

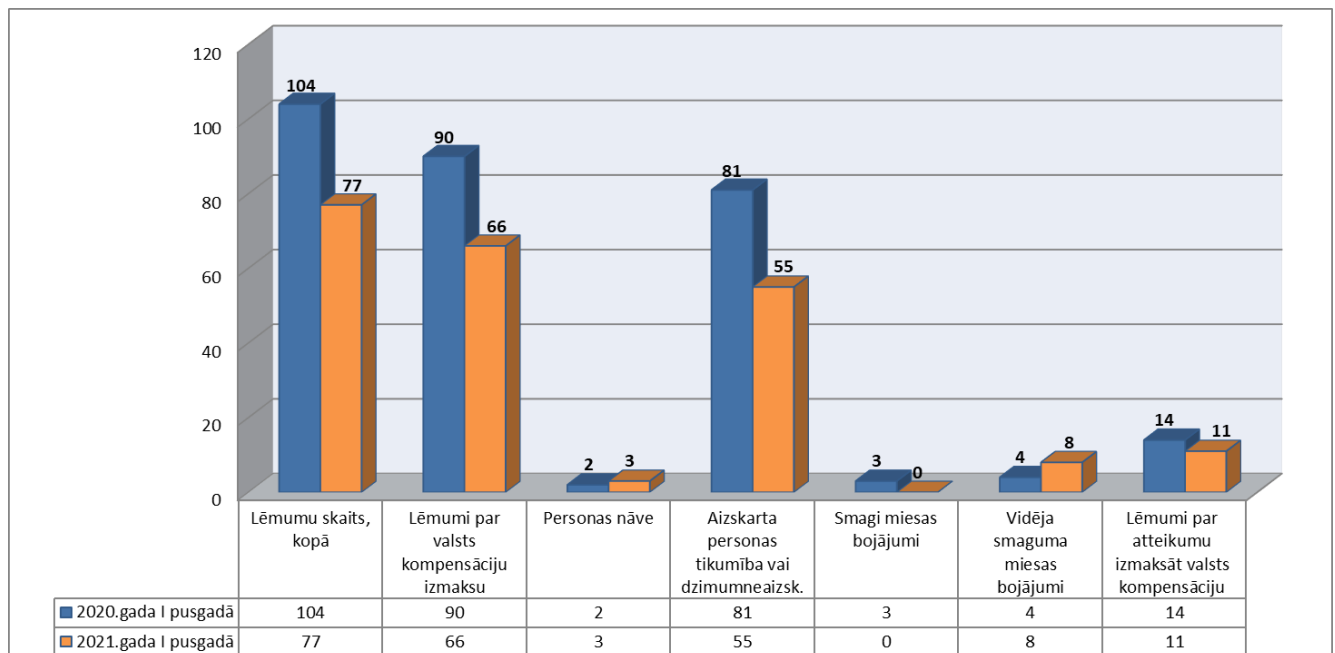
2021.gada I pusgadā vērojams lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaita palielinājums sakarā ar iestājušos personas nāvi, cietušajam nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem un, ja cietušais atzīts par cilvēku tirdzniecības upuri, savukārt samazinājies lēmumu skaits, kas pieņemts sakarā ar cietušajam nodarītajiem smagiem miesas bojājumiem un aizskartu personas tikumību un dzimumneaizskaramību.

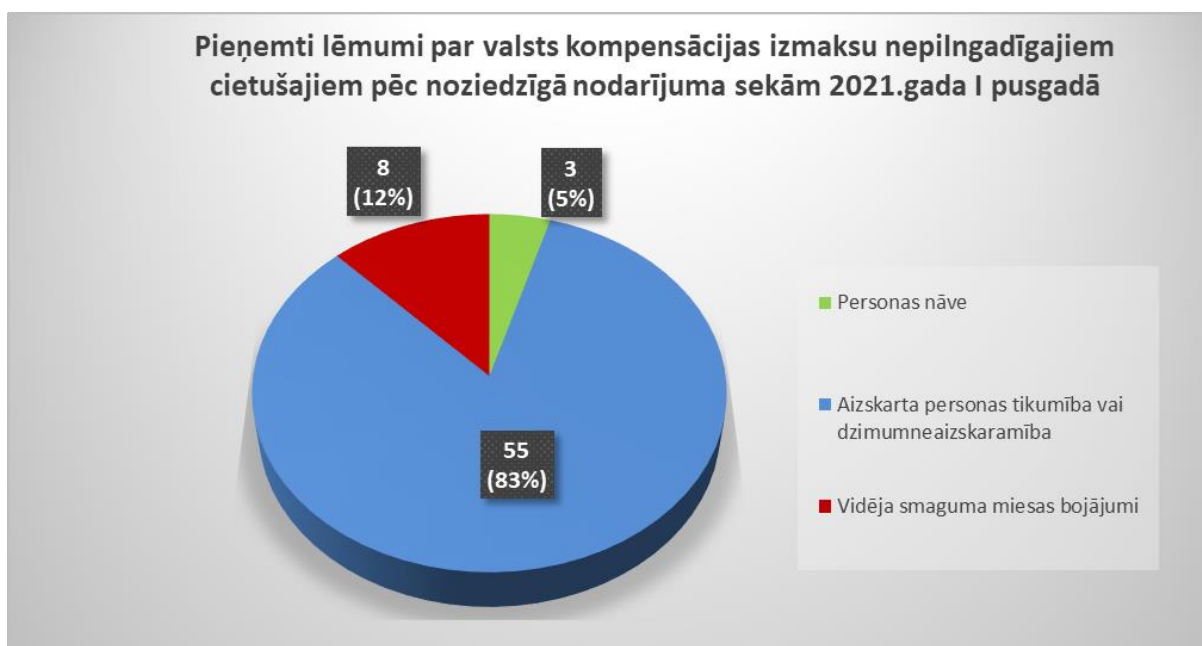
2021.gada I pusgadā visvairāk valsts kompensācijas izmaksātas sakarā ar cietušajiem nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem – 45%, aizskartu personas tikumību vai dzimumneaizskaramību – 22%.

5. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju nepilngadīgajiem cietušajiem

	2020.gada I pusgadā (skaits)	2021.gada I pusgadā (skaits)	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Valsts kompensācijas pieprasījumi	95	75	-20	-21
Lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	104	77	-27	-26
Lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu, kopā	90	66	-24	-27
t.sk. personas nāve	2	3	1	50
t.sk. aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	81	55	-26	-32
t.sk. smagi miesas bojājumi	3	0	-3	x
t.sk. vidēja smaguma miesas bojājumi	4	8	4	100
Lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	14	11	-3	-21

Salīdzinājumā ar 2020.gada I pusgadu, 2021.gada I pusgadā par 27% ir samazinājies nepilngadīgajiem cietušajiem pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaits.

2021.gada I pusgadā tāpat kā 2020.gada I pusgadā visvairāk valsts kompensācijas nepilngadīgo cietušo pārstāvjiem (nepilngadīgiem) izmaksātas sakarā ar aizskartu nepilngadīgā cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību.

6. Valsts kompensācijās izmaksātie budžeta līdzekļi

Cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās **piecas** minimālās mēneša darba algas (2021.gadā – 2500 *euro*). Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo.

Valsts kompensāciju izmaksā:

- 1) 100 procentu apmērā, ja iestājusies personas nāve;
- 2) 90 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi vai noziedzīgais nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;
- 3) 70 procentu apmērā, ja nepilngadīgam cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai nepilngadīgais cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu;
- 4) 50 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu, izņemot 2. un 3.punktā minētos gadījumus.

	2020.gada I pusgadā (EUR)	2021.gada I pusgadā (EUR)	pieaugums/ samazinājums (EUR)	pieaugums/ samazinājums (%)
Izmaksātie budžeta līdzekļi (kopā)	552774,01	576172,71	23398,70	4
Personas nāve	52675,00	81937,49	29262,49	56
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	237028,11	233196,76	-3831,35	-2
Smagi miesas bojājumi	108360,00	88108,96	-20251,04	-19
Vidēja smaguma miesas bojājumi	150840,90	159384,50	8543,60	6
Cilvēku tirdzniecība	3870,00	13545,00	9675,00	250

2021.gada I pusgadā valsts kompensācijās izmaksāti – **576 172,71 euro**, valsts budžetā piedzīti **153549,69 euro**.

Izmaksāto valsts budžeta līdzekļu pieaugums par 4% ir izskaidrojams ar to, ka no 2021.gada 1.janvāra palielināts minimālās mēneša darba algas apmērs no 430 *euro* uz 500 *euro*.

Izmaksātās valsts kompensācijas cietušajiem piedziņa no noziedzīga nodarījuma izdarītājiem tiek īstenota kriminālprocesa ietvaros vai JPA pieņemot lēmumu (ja valsts kompensācija izmaksāta pēc kriminālprocesa pabeigšanas).

Informācija apkopota 23.07.2021.